

8 בספטמבר 2025

ד ח ו פ !

לכבוד

רב-אלוף אייל זמיר	אלוף שי קלפר
ראש המטה הכללי	מפקד פיקוד העורף
צבא ההגנה לישראל	צבא ההגנה לישראל

שלום רב,

הנדון : צו בלתי חוקי לסגירת שטח בסמוך לביתו של הרמטכ"ל

אני פונה אליכם בדחיפות לאור הפרסומים על כניסתו לתוקף של צו סגירת שטח רמות השבים (מס' 1), תשפ"ה-2025 (להלן : **הצו**), המכריז על השטח הסמוך לביתו של הרמטכ"ל כעל שטח צבאי סגור, וקובע כי אזרח שאינו תושב השטח יוכל להיכנס אליו רק בכפוף להזדהות ולבידוק ביטחוני.

ההכרזה על האזור כעל שטח צבאי סגור, לצורך דיכוי מחאה לגיטימית במדינה דמוקרטית, מהווה תקדים אסור ומסוכן. לנוכח העובדה שהצו הוצא תוך חריגה מסמכות, ולאור פגיעתו החמורה והבלתי מידתית בזכויות יסוד חוקתיות והיותו בלתי סביר באופן קיצוני, נבקשכם לבטל את הצו באופן מיידי.

הרקע העובדתי

1. אתמול, 7.9.2025, פורסם באתר "הארץ" כי בעקבות ההפגנות נגד המלחמה שהתקיימו בסמוך לביתו של הרמטכ"ל, רב-אלוף אייל זמיר, במושב רמות השבים שבשרון, הוכרז האזור שטח צבאי סגור (בר פלג "לאחר ההפגנות נגד המלחמה מחוץ לבית הרמטכ"ל, צה"ל הכריז על המקום שטח צבאי סגור" **הארץ** 7.9.2025). על פי תגובת צה"ל שהובאה בכתבה, "ההחלטה התקבלה בהתאם לשיקולים מקצועיים וביטחוניים".

2. לפרסום נלווה העתק מן הצו, שנחתם ביום 5.9.2025 והינו בתוקף עד יום 10.9.2025 (אם כי העובדה שבשם הצו נכתב כי מדובר בצו "מס' 1" רומזת כי קיימת כוונה להאריכו). הצו מתיר לתושבי השטח הסגור להיכנס אליו, כמו גם לחיילים ולשוטרים הנדרשים להיכנס לשטח לשם מילוי תפקידם, וקובע כי אזרחים שאינם תושבי השטח הסגור יוכלו להיכנס אליו רק בכפוף להזדהות ולבידוק ביטחוני.

3. ההכרזה על שטח צבאי סגור נעשתה לאחר שביום 28.8.2025 התקיימה הפגנה מול ביתו של הרמטכ"ל בקריאה לסרב לתוכנית לכיבוש עזה, שבמסגרתה, על פי דיווחים בתקשורת, שפכו המוחים מים בצבע אדום על הכביש ועל חומת ביתו. על פי הדיווחים, ביום 1.9.2025 הורחקו מפגינים שמחו בסמוך לבית הרמטכ"ל על ידי מאבטחים ושוטרים צבאיים, בטענה שהאזור הינו שטח צבאי סגור, על אף שבאותה העת לא היה בתוקף צו לסגירת השטח.

הצו הוצא תוך חריגה מסמכות

4. תקנות ההגנה (שעת חירום), 1945 (להלן: **תקנות שעת החירום**), מסמיכות אמנם את המפקד הצבאי להכריז על שטח צבאי סגור ולקבוע מגבלות תנועה (סעיפים 122 ו-125), אלא **שהפעלת סמכויות צבאיות אלו בתחומי מדינת ישראל לצורך דיכוי מחאה לגיטימית מהווה חריגה בוטה מן הסמכות שניתנה למפקד הצבאי על פי תקנות שעת החירום**.
5. יודגש: השימוש בסמכויות צבאיות של סגירת שטח והטלת מגבלות תנועה צריך להיעשות **אך במקרים חריגים שבחריגים** – רק בהינתן צורך צבאי ורק כאשר הפעלת הסמכויות הינה מידתית. כך בגדה המערבית, שם המפקד הצבאי הוא האחראי על שמירת הביטחון והסדר הציבורי (ראו "נוהל מגבלות תנועה" של ענף מבצעים בפקוד מרכז (פקודת בט"ש מס' 700 (נובמבר 2019) (להלן: **הנוהל**)), ומקל וחומר בתחומי מדינת ישראל, שהגוף המופקד בה על ביטחון הנפש והרכוש ועל קיום הסדר הציבורי הינו המשטרה – ולא הצבא (ראו סעיף 3 לפקודת המשטרה [נוסח חדש], תשל"א-1971).
6. הנוהל החל בגדה המערבית, שאינו חל בתחומי מדינת ישראל, קובע את אמות המידה להפעלת סמכותו של המפקד הצבאי להטלת מגבלות תנועה ולסגירת שטח. הנוהל קובע, כי מגבלות תנועה יוטלו לתכלית ביטחונית בלבד ולזמן קצוב, וזאת רק לאחר שהוברר, על בסיס תשתית עובדתית רלוונטית, כי מתקיים צורך ביטחוני-צבאי קונקרטי שאינו הרתעתי או ענישתי – ולא צורך אזרחי – וכי הטלת מגבלות התנועה עומדת במבחני המידתיות. בין היתר קובע הנוהל, כי יש לבחון חלופות ולבחור באפשרות שפגיעתה פחותה, לבחון את התועלת מהטלת המגבלות אל מול הנזק שיגרם כתוצאה מהן, לקבל עמדה משפטית ביחס למגבלות ולבחון את האפשרות לתת זכות טיעון לגורמים שעשויים להיות מושפעים מההחלטה. כל אלו, כאמור, רלוונטיים מקום בו המפקד הצבאי הוא האחראי, מכוח המשפט הבינלאומי והדין הישראלי, על שמירת הביטחון והסדר הציבורי.
7. בתחומי מדינת ישראל, לעומת זאת, המשטרה היא שאחראית על שמירת הביטחון והסדר הציבורי. בין היתר, אחראית המשטרה על מימוש חופש המחאה, המהווה זכות אדם, וכן על הגבלתו במקרים חריגים שבהם קיימת הסתברות קרובה לוודאי לפגיעה ממשית, קשה ורצינית בביטחון הציבור או בסדר הציבורי (בג"ץ 5078/20 **פזידה נ' משטרת ישראל**, פסקה 17 לפסק דינו של השופט (כתוארו אז) פוגלמן (19.8.2020)). הצבא אינו מוסמך לעסוק בשיטור הפגנות או בהגבלת חופש המחאה בתחומי מדינת ישראל.
8. לפיכך, הפעלת סמכויות המפקד הצבאי לסגירת שטח ולהטלת מגבלות תנועה בתחומי מדינת ישראל, יכולה להתבצע אך ורק במקרים חריגים ביותר, עם קיומו של צורך צבאי וכאשר הפעלת הסמכויות מתבצעת באופן מידתי. דוגמה למקרים חריגים אלו מהוות ההכרזות הזמניות על שטח צבאי סגור באזורי הגבול במהלך מלחמה. צווי סגירת השטח מוצאים, במקרים אלה, בשל צורך צבאי ברור, לאור הסיכון הרקטי שכרוך בהימצאות באזורים אלו, ובעקבות פעילות צבאית. **דיכוי מחאות, לעומת זאת, אינו צורך צבאי, והוצאת צו סגירת שטח והטלת מגבלות תנועה כדי למנוע הפגנות אינן מידתיות**.

הצו פוגע בזכויות חוקתיות והינו בלתי מידתי ובלתי סביר

9. אפילו היתה סמכות להתקין את הצו, הרי שהפעלת סמכויות המפקד הצבאי לסגירת שטח ולהטלת מגבלות תנועה בתחומי מדינת ישראל, נעשתה לתכלית שאינה ראויה והיא פוגעת באופן בלתי מידתי בזכויות יסוד חוקתיות.
10. משעה שהמעבר החופשי ברחוב מותנה בדרישת הזדהות ובבידוק ביטחוני, נפגעים חופש התנועה, החירות האישית והזכות לפרטיות של תושבי האזור ושל עוברי האורח.
11. כמו כן, משלא מתאפשרת מחאה לגיטימית בסביבת מגוריו של הרמטכ"ל, נפגע אנושות חופש הביטוי והמחאה בישראל, שהוא מנשמת אפה של הדמוקרטיה. בית המשפט העליון פסק בעבר כי האפשרות להפגין נגד אישי ציבור בעניינים הנוגעים למילוי תפקידים היא מותרת ולגיטימית במדינה דמוקרטית, ואין למצוא בה טעם לפגם (והשוו: בג"ץ 6536/17 **התנועה למען איכות השלטון בישראל נ' משטרת ישראל**, פסקאות 23 ו-40 לפסק דינה של השופטת (כתוארה אז) חיות (8.10.2017)). כן נקבע, כי במקום בו אין חלופה אפקטיבית, ניתן לקיים הפגנות מול ביתו הפרטי של איש הציבור, על מנת להבטיח את הזכות להפגין (בג"ץ 2481/93 **דיין נ' מפקד מחוז ירושלים**, פ"ד מח(2) 456, 486 (1994); בג"ץ 5318/21 **עיריית רעננה נ' משטרת ישראל**, פסקאות 35-40 לפסק דינו של השופט (כתוארו אז) סולברג (18.5.2022)). על האיוון בין זכויותיו של איש הציבור, בני משפחתו ושכניו לבין הזכות להפגין, אמונה המשטרה, תוך התוויית איוונים של זמן, מקום ואופן (שם, בפסקה 35 לפסק דינו של השופט סולברג). הטלת צו שטח צבאי סגור וקביעת מגבלות תנועה על ידי המפקד הצבאי – תוך מניעת מחאות גורפת – מהוות פגיעה חמורה בחופש הביטוי והמחאה.
12. פגיעה חמורה זו מתבצעת כאמור לצורך דיכוי המחאה בסמוך לביתו של הרמטכ"ל – תכלית בלתי ראויה במשטר דמוקרטי בו מהווה חופש הביטוי והמחאה עקרון יסוד.
13. אף אם התכלית היתה ראויה, הרי שהפגיעה הינה בלתי מידתית, משסגירת השטח והטלת הגבלות התנועה מונעות מחאות באופן גורף, תחת עריכת איוונים המאפשרים את המחאה בתנאים מסוימים. בהקשר זה יצוין, כי איומים ביטחוניים כאלו או אחרים הינם מנת חלקם של אישי ציבור רבים במדינת ישראל, וכי גורמי הביטחון מתמודדים עמם באמצעים פוגעניים פחות מאשר הוצאת צווים לסגירת שטח. בנוסף, ברי כי הנזק הנגרם לחופש המחאה ולדמוקרטיה הישראלית כתוצאה מהפעלת סמכות צבאית שאמורה להיות שמורה למקרים חריגים שבחריגים, עולה עשרות מונים מהתועלת שבמניעת המחאה.
14. כמו כן, הוצאת הצו הינה בלתי סבירה באופן קיצוני, משום שהיא מבוססת על שיקולים שאינם ממין העניין – הרצון לדכא את המחאה בסמוך לביתו של הרמטכ"ל. מאידך, שיקולים רלוונטיים, כגון חשיבותו של חופש הביטוי והמחאה בחברה דמוקרטית והצורך להבטיחו, וקיומו או העדרו של צורך צבאי המחייב נקיטה באמצעים חריגים – כלל לא נשקלו, או למצער, ניתן להם משקל אפסי. כתוצאה מכך, חורגת ההחלטה על הוצאת הצו ממתחם הסבירות באופן קיצוני.

לסיכום

15. הפעלת סמכויות המפקד הצבאי לסגירת שטח ולהטלת מגבלות תנועה בתחומי מדינת ישראל, לצורך דיכוי מחאה לגיטימית במדינה דמוקרטית, הינה אסורה.

16. לנוכח העובדה שהצו הוצא תוך חריגה מסמכות, ולאור פגיעתו החמורה והבלתי מידתית בזכויות יסוד חוקתיות והיותו בלתי סביר בצורה קיצונית, **נבקשכם לבטל את הצו באופן מיידי.**

בכבוד רב ובברכה,

ניצן אילני, עו"ד

העתקים:

עו"ד גלי בהרב-מיארה, היועצת המשפטית לממשלה

אלופה יפעת תומר ירושלמי, הפרקליטה הצבאית הראשית